

Ilinniartitsisoq

IMAK - Grønlands lærerforening

December '13

KINGULLERMIT

Qaammammi kingullermi pikkorissaanerit suliassallu assigiinngitsut amerlasuut ulapputiginermit immaqa ilaqarpusi allaffeqarfimmut sianertaraluarlusi akineqarneq ajortunik. Tamanna assut ajuusaarutigaaqput, eqqaamassavarsi uunga imak@imak.gl –mut allakkat tamarmik ullut tamaasa angalagalaruttaluunniit misissorneqartarmata. Taamaammat sianeraluarlutit akineqanngitsooruit ataatsimiissimassagatta allanilluunniit ulapputeqarluta tassunga allassinnaavutit, taava sukkanerpaamik attavigipallassavatsigit.

Meeqqat atuarfiata arlaannaanulluunniit atanngitsunit nalilerneqarnissaa.

Soorlu siulittaasup Inatsisartut oqallisigisaat, meeqqat atuarfiata arlaannaanulluunniit atanngitsunit nalilersorneqarnissaa pillugu, Ilinniartitsisumi kingullermi ilanngutassiaa atuarneqarsinnaasoq tusagassiuutinilu oqaatigineqallattaasoq, suliarineqarluni aallarnisarneqalerpoq. Ilaatigut naalakkersuinikkut atorfillillu akunneranni sammineqartumik, maannamut Ilinniartitaanermut Naalakkersuisut Ilinniartitaanermullu Naalakkersuisoqarfimmiut ataatsimiinnerit arlallit ingerlatereerpaat.

Tatigisaallutik sinniisut nutaat pikkorissartinneqarnerat.

Oktobarip naalernerani tatigisaallutik sinniisut pikkorissarfinni pingasuusuni pingajuat kingulliallu Ilulissani ingerlappaat. Tamatumuuna tatigisaallutik sinniisut Qeqqata Kommunanit, Qaasuitsup Kommunanit efterskolenileersuupput.

Feriefondi.

IMAK'ip feriefondiata siulersuisui (ilinniartitsisutut ilinniarsimasut feriefondiat) ataatsimeeqqammerput, atorussallu soorlu qinnuteqarfissap ulluata killiffia qinnuteqassagaannilu immersugassat il.il. atuarfinnut/suliffinnut tamanut nassuorneqalerput.

Timelærerit feriefondianut qinnuteqarfissap ulluata killiffia qinnuteqassagaannilu immersugassat kingusinnerusuklut nassuorneqassapput.

SIDEN SIDST

På grund af kursusvirksomhed og forholdsvis mange sager har nogle af jer i den sidste måned måske ringet forgæves til sekretariatet. Det beklager vi meget, husk at mail til imak@imak.gl bliver kontrolleret hver dag, også når vi er på tjenesterejse. Så hvis du har ringet forgæves, fordi vi er til møde eller lignende, kan du altid skrive en mail, så skal vi nok kontakte dig hurtigst muligt.

Uvildig evaluering af folkeskolen

Som det fremgik af formandens indlæg i sidste Ilinniartitsisoq samt af forskellige udtalelser til medierne og i forbindelse med drøftelser i Inatsisartut, er forarbejdet til en uvildig evaluering af folkeskolen påbegyndt. Der har blandt været en række møder såvel på politisk plan som på embedsmandsplan med Naalakkersuisut for Uddannelse og Departementet for Uddannelse.

Kurser for nye tillidsrepræsentanter

Ultimo oktober blev det sidste af i alt 3 kurser for nye tillidsrepræsentanter afholdt i Ilulissat. Denne gang kom tillidsrepræsentanterne fra Qeqqata Kommunia, Qaasuitsup Kommunia samt fra efterskolerne.

Feriefondene

Bestyrelsen for IMAKs feriefond (feriefonden for uddannede lærere) har nu holdt møde, og der er materiale på vej ud til alle skoler/arbejdspladser med ansøgningsfrister og ansøgningskemaer m.v. Ansøgningsfristen og ansøgningskemaer til timelærernes feriefond udsendes senere

Lisbeth Frederiksen, IMAK

Ilinniartitsisoq

Udgivet af IMAK

Ansvarshavende redaktør:
Sivso Dorph

Redaktion:
ilinniartitsisoq@greenet.gl

Justus Kaspersen – Ilulissat
namibia@greenet.gl
Tlf. 542263

Jan Ellesgaard – Qeqertarsuaq
jan@ellesgaard.dk
Tlf. 92 10 10 Mobil: 22 77 14

Layout og foto:
Jan Ellesgaard

Forsidefoto:
Benny Hegner

Oplag:
1.250 stk.

Tryk:
TOPTRYK, Gråsten

Deadline næste nummer:
10. december 2013

IMAK

Noorlernut 23
Postboks 867
3900 Nuuk
Tlf. 32 25 50
Fax 32 50 61
Email: imak@imak.gl

Siulittarsoq/Formand

Sivso Dorph
Noorlernut 23
Postboks 867
3900 Nuuk
Arb. 32 25 50
Mobil 54 33 39
Pri. tlf. 31 10 29
Email: sdo@imak.gl

Sammissaq:

Pisortat meeqqanik ikiortarialinnik sumiginnaasarnarat

Quppernarni tulluuttuni sammissavarput, meeqqat annertuumik ikiortariallit pisortanit sumiginarneqartartut, meeqqat ajunngitsumik inuuneqalernissaanut periusissanik amigaateqaramik. Tamanna erserpoq Meeqqat Oqaaseqartartoqarfiata nalunaarusiaani, "inatsimmiit piviusunngortitsineq".

Allaaserisat tallimat atuarsinnaavasi, tassani erseqqarissumik, oqaatigineqarpoq, pisortat sakkussaqaannginnamik meeqqat ilaatigut imminiinnartaraat.

Tema:

Offentlig omsorgssvigt af udsatte børn

På de næste sider leverer vi beviset på, at det offentlige svigter børn i stor stil, fordi der ikke er handlemuligheder til at give børnene et ordentligt liv. Det er børnetalsmandsinstitutionen, der har udarbejdet rapporten "Lov til praksis", der udkommer i disse dage.

Der er fem artikler med de mest grelle eksempler, der viser, at det offentlige ikke har ressourcer til at gribe ind og derfor lader tingene gå deres skæve gang.

Tekst og Foto: Elna Egede, journalist

Børn svigtes massivt af myndighederne

Der er så få handlemuligheder i kommunerne, at de sociale medarbejdere til tider sender børnene tilbage til forældre, der er ude af stand til at tage sig af dem

En pige på 14 år, som børnetalsmandsinstitutionen Mio har interviewet, fortæller, at hun siden hun var ni år har kontaktet sine skolelærere og kommunen. Hun havde flere korte ophold hos plejefamilier, inden hun kom på børnehjem. Her er hendes fortælling beskrevet i MIO's udgivelse "Et menneske er et menneske, lige meget hvor lille det er".

- Det var ikke særligt rart at være hjemme, og jeg vil også have et ordentligt liv. Et liv med en fremtid, og det kunne jeg ikke derhjemme. Fra den første dag, jeg råbte om hjælp, gik der fem år inden, der skete noget. Jeg snakkede med en psykolog og sådan noget, og jeg kom til en psykolog næsten hver dag, og snakkede om mine problemer. Det var faktisk skolen, der hjalp mig.

Der skulle altså gå fem år, før myndighederne kunne give hende et ordentligt tilbud. Rapporten "Et menneske er et menneske, lige meget hvor lille det er" kan I finde på mio.gl.

Børnetalsmandsinstitutionen har netop udgivet en anden rapport, "Fra lov til praksis" – en undersøgelse af vilkårene for det sociale arbejde med børn. Sagsbehandlere og ledere af socialforvaltningerne på flere steder i fire kommuner er blevet interviewet.

Venteliste

Her fremgår det, at det ikke kun er dårligt fungerende forældre, der omsorgssvichter børnene. Myndighederne er så handlingslammede, at en del børn blot bliver sendt hjem til familier med enten psykiske sygdomme eller massivt misbrug. Andre børn suser frem og tilbage mel-

lem flere plejefamilier, og bliver faktisk mere skadede, end da det hele startede.

Nogle kommuner tager blot ét barn ud af børneflokkene, anbringer det, og sender resten af børnene hjem, fremgår det af undersøgelsen.

- Der er også problemer med at finde anbringelsessteder, som kan tage børn fra samme familie. Resultatet bliver, ifølge sagsbehandleren, ofte en prioritering som gør, at kun de mest akut truede børn anbringes, mens resten bliver i familien til der findes pladser.

Uønskede børn

Flere steder oplyser sagsbehandlerne, at der i det hele taget er problemer med at få anbragt store børn og unge.

- Døgninstitutionerne vil ikke have dem – især ikke hvis de samtidigt har et misbrug – og det er svært at få plejefamilier til at tage de store børn. Resultatet bliver nogle gange, at den unge hjemtages uden støtte. Også i forhold til unge kriminelle peges der på behov for andre muligheder end anstaltanbringelse, står der i rapporten.

Det er ikke kun de rette døgninstitutioner, der er mangel på. I nogle byer er det svært at få plejefamilier nok, også til akutanbringelser.

- For det andet er plejefamilierne ofte ikke klædt på til opgaven, især ikke hvis de får børn med massive problemer. Det er en af årsagerne til, at man nogle steder modtager en del underretninger om på børn eller unge, som allerede er anbragt i en plejefamilie.

Meerarpassuit pisortanit sumiginnarneqartarput

Kommunit meeqqanut ikiorsiinissamut sakkussaqanngimmata, isumaginniffinni sulisut meerarpassuit ikiortariallit angerlartiinnartarpaat, angajoqqaanut meeqqanik sumiginnaasunut.

Meeqqat inuusuttullu pillugit ogaaseqartartogarfup, Mio'p issuarpa niviarsiaq 14-ininik ukiulik, qulingiluanik ukioqarlunili ilaqtutaminut qimagunniarluni, ilinniartitsisunik kommunimillu oqaloqateqartarsimasoq. Ilaqutariinni arlaqartuni meerarsiaasarsimavoq, ulloq unnuarluni paaqqinnittarfimmut nuunneqarnissami tungaanut. Aana oqaluttuaa, nalunaarusiami "Inuk inuuvoq, qanorluunniit mikigitigaluaruni" :

- Angerlarsimaffiga nuannerpallaanngilaq, aamma ajunngitsumik inoorusuppunga. Inuuneq siunnissalik, angerlarsimaffinni taamatut siunertaqarlunga inuuneqarsinnaangilanga. Ikiortissarsiorluna nilliaqqaarninnit ikiorneqarnissannut ukiut tallimat ingerlapput. Psykologi oqalotigisarpa, ilami ullut tamangajaasa psykologimiitarpunga, ajornartorsiutikka oqaluuseralugit. Naggataagut atuafup ikiorpaanga.

Ukiut tallimat ingerlapput, ikiortissarsinissaanut, isumaginniffik periarfissamik eqqortumik nassaarmat. Nalunaarusiaq "Inuk inuuvoq, qanorluunniit mikigitigaluaruni" Mio'p quppersagaani nassaarsinnaavarsi.

Mio allamik nalunaarusiamik saqqummiussivoq, "inatsi-simiit piviusunngorneranut" – meeqqanik sullissinermi atugassarititit pillugit. Isumaginniffinni sulisut pisortallu kommunini sisamni piffinni nalunaarusiamut atatillugu oqaloqatigineqartut.

Utaqqineq

Tassani erserpoq, angajoqqaat inuunerluttut kisimik meeqqatik sumiginnantanngikkaat, aamma pisortat ikiorsissussat periarfissamik amigaateqangaamik, meeqqat angerlartiinnartariaqarpaat, angajoqqaanut eqqarsartaatsimikkut napparsimasunut imaluunniit sakkortuumik atornerluisunut. Meeqqat allat angajoqqaarsianiit angajoqqaarsianut nutsertaqattaarneq atugaraat, ilaatigut

angerlarsimaffimmit nuunneqarneranit inuunerat tujorminarnerulertarluni.

Kommunit ilaanni ilaqtariinni meeqqat arlaqartut akoranni meeraq ataaseq peerneqartarpoq, sinneri angerlartiinnarlugit.

Inissiffissat qatanngutiginiit tiguisinnaasut amigaataaput. Isumaginniffinnilu sulisut oqaluttuarnerat malillugu, meeqqat pisariaqartitsilluinnartut inissiffissarsineqartarput, sinneri angerlartiinnarlugit, periarfissamik ujarlernermi utaqqitillugit.

Meeqqat piumaneqanngitsut

Piffinni arlaqartuni isumaginniffinni sulisut oqaluttuarput, meeqqat angisuut inuusuttuaqqallu inissiffissaqanngitsut amerlasut.

- Ulloq unnuarluni paaqqinniffiit meeqqat taakku piumanngilaat – ingammik aanngaarniarnermik atornerluisuuppata – aamma ilaqtariit meeqqanik angisuunik tigusiumasannngillat. Ilaatigummi inuusuttuaqqat nalunaarutigineqarsimasut angerlartiinnarneqartarput ikorfartulersornagilluunniit. Inuusuttuaqqat pinerluttut pillugit aamma periarfissat amigaatigineqartut, nalunaarusiami allassimavoq.

Paaqqinniffik eqqortoq kisimi amigaatigineqanngilaq. Illoqarfii ilaanni aamma angajoqqaarsianik pissaaleqipput, aamma pillertortumik inissiisarnermut atatillugu.

- Angajoqqaarsiat aamma suliassamut piareersarneqartanngillat, soorlu meeqqat sakkortuumik ajornartorsiutillit pillugit, ilaatigummi meeqqanik sullissisunit nalunaarutit meeqqanut angajoqqaarsialinnut tunngasut tiguneqartarput ikigisassaannngillat.

Skolernes underretninger er gode nok

I det hele taget får socialkontorene mange underretninger fra naboer og arbejdspladser, der er i berøring med børn og unge. Det kniber dog med at reagere på dem flere steder i landet.

- Jeg har mange underretninger liggende, som jeg ikke har taget mig af. Jeg har politirapporter og socialvagsrapporter, som jeg ikke har taget mig af. Jeg skimmer dem igennem. Er der noget med vold eller død eller er der noget med seksuel misbrug – hvis der ikke er, så kommer de i over i prioriteringsstakken, fortæller en sagsbehandler i forbindelse med undersøgelsen "Fra lov til praksis", udarbejdet af børnetalsmandsinstitutionen.

En leder fortæller, at der kommer rigtigt mange underretninger fra skole og sundhedsvæsen:

- Vi får så mange underretninger, som vi ikke kan følge op på. Vi må have hjælp udefra til at modtage underretninger, journalisere dem og eventuelt indkalde dem, der skal indkaldes og derefter prioritere, så vi kan følge med.

Langsom

Lærere har i forbindelse med repræsentantskabsmødet fortalt, at der kan gå op til fem år, før der bliver handlet på en indberetning i for eksempel en by som Nuuk. Der er andre, som har kendskab til børn, hvor der ikke er handlet på grundlag af en alvorlig underretning.

Men det er dog ikke overalt, at de sociale myndigheder ikke reagerer på en skærpet underretning fra skolen.

- De fleste siger, at de reagerer på alvorlige underretninger med det samme og indkalder forældrene. Men de har svært ved at sige noget om, hvor lang tid der går, inden støtte eller foranstaltninger sættes i gang, står der.

Det er heller ikke altid skolerne reagerer med det samme, når de sociale myndigheder henvender sig i forbindelse med en underretning fra skolens side. Men det hører dog til sjældenhederne.

Generelt mener sagsbehandlerne, at mange underretninger har en kvalitet, som gør, at der kan handles på dem.

130 sager

Børnetalsmanden mener, det er hensigtsmæssigt at kommunerne udarbejder retningslinjer for, hvor hurtigt, der skal handles, når der på baggrund af bekymring for et barn sendes en underretning til kommunen.

Der er også kommuner, der har store problemer med at følge med i alle de sager, de sidder med. I en by som Nuuk, som ellers har mange ressourcer, kan en socialrådgiver sidde med op til 130 sager. Der kan være tunge sager imellem, hvor der er begrænsede handlemuligheder.

Her opfordrer børnetalsmanden til, at kommunerne skal vurdere, om der er sagsbehandlere nok til at håndtere underretninger om udsatte børn, og om man lever op til sine forpligtelser i forhold til lovgivningen.

Atuarfiit meeqqanut atatillugu pisussaaffik ilumooruppaat

Meeqqat atugaat pillugit kalleriinissamut pisussaaffimmut atatillugu nalunaarutit, meeqqanik sullissisunit inuinnarnillu tiguneqartartut amerlaqaat. Taamaakka-luartoq ingerlateqqinnissaanut nukis-saqarnek killeqarpoq.

- Nalunaaruterpassuarnik attorsimanngisannik tigum-miaqarpunga. Politiit nalunaarusiaat isumaginniffiup pigaartuata allagai amerlapput, sulī atuarsimanngisakka. Sukkasuumik atuapallattarpakka. Persuttaanermik, toqutsinermik kinguaassiutitigulluunnii atornerluinermik imaqarnerat takuniarlugu – taamaattunik imaqsarmanngippata, qaleriaanut tulleriagassanut inissittarpakka, isumaginniffimmi sulisoq ilaatigut oqaluttuarpoq, Miop nalunaarusiaani allassimavoq.

Pisortaq oqaluttuarpoq, atuarfimit peqqinnissaqarfimmiillu meeqqat pillugit nalunaarutigineqartut amerlasut:

- Nalunaarutit amerlaqaat allatut ajornartumik tamaasa angumerisinnaanngilagut. Avataaniit nalunaarutini tigooraasussanik taamaattumik ikiorserneqartariaqarpugut, journaliliornermik, ilaatigullu aggersagassanik aggersaasussanik ikiorserneqartariaqarpugut, nalunaarutigineqartut eqqortumik suliarineqassappata.

Kigaanneq

Ilinniartitsisut aallartitaasa katersuunneranni ilaatigut oqaluttuarineqarpoq, nalunaarnermit ukiut tallimat ingerlasinnaasut meeqqap atugarliortup ikiorserneqarnissaata tungaanut, soorlu illoqarfimmi Nuummi tamanna nalinginnaasoq. Allat oqaluttuarterput, meeqqat atugarliornerat sakkortusiartortartoq, isumaginniffiit kallerikka-luarlugit susoqanngikkaangat.

Tamanili taamaanngilaq, arlaqartuni oqaatigineqarpoq isumaginniffik ingerlaannaq nalunaarnissamut pisussaaffimmut tunngasumik qisuariartartoq.

- Amerlanerit oqartarput, nalunaarutigineqartut isuman-nartumik imaqartillugit ingerlaannaq qisuariartarlutik, angajoqqaat aggersarlugit. Kisianni oqaatigisinnaanngilaat, ikorfartuinerit pinngitsooranilu iliuuserisassat sukkut aallartinneqartarnersut. Piffissaq periusissanik ujarl-ernermi atugaq nalilersoruminaatsinneqarluni.

Atuarfeqarfiit meeqqanullu attuumassuteqartut suliffeqarfiit aamma pinerit tamaasa pilertortumik akissuteqartanngillat, isumaginniffik paasiniaagaangat. Taman-nali qaqutigoorluinnarpoq.

Isumaginniffinni sulisut isumaqarput, nalunaarutilliissutit ingerlariaqqinnissamut tunngaviulluarsinnaasut, tassa tunngavilersorluagaasut.

Suliat 130-it

Mio isumaqarpoq, kommunit ataasiakkaat malittarisas-saliussasut, nalunaarutigineqartut tiguneqarneranīt iliuuseqarfissap aallartinnissaa killilerlugu, meeraq isumagalugu nalunaarutit ilumoorullugit tiguneqassappata. Kommuneqarpoq, suliasat amerlangaarmata, malinnaaqqalaartunik, soorlu illoqarfimmi Nuummi. Tassani illoqarfimmi ilinniarsimasut periarfissaalluarualuurtut, isumaginnittoq 130-inik suliasanik assigiinngitsunik isumagisassaqarpoq. Ilaatigut oqimaalluinnartunik ilaqar-tarput, periarfissallu allaniit pitsaanerugaluurtut, aamma tassani ikiorsiissutissat naammanngillat.

Meeqqat pillugit oqaaseqartartoq siunnersuuteqarpoq, kommunit ataasiakkaat nalilersussagaat sulisut naam-mannersut, meeqqat ikiortariallit amerlassusaannut naapertuunnersut, inatsisini piginnaatitaaffiit malin-neqassappata.

Børn uden mæle

Mange børn har ikke indflydelse på deres egen sag, fordi kommunerne har berøringsangst.

Loven forekræver, at børn over 10 år i videst muligt omfang skal inddrages. Men det sker ikke altid i praksis, viser undersøgelsen fra Lov til Praksis, udført af børnetalsmandsinstitutionen, Mio.

- Jeg synes, jeg bruger enormt meget tid ved skrivebordet bag computeren. Tit bliver det til papirbørn – altså noget jeg læser og skriver om. Jeg kender jo alt til deres liv, men har aldrig set dem. Tit er det forældrene – og så bunker af papirer. Og særligt dem, der er anbragt udenfor byen – dem ser jeg aldrig, fortæller en sagsbehandler til Mio.

Flere sagsbehandlere fortæller om berøringsangst i forhold til at inddrage børnene i de vanskelige sager. Der er en tendens til at beskytte børnene. Men børnene kender jo forholdene i familien.

Papirbørn

I den første rapport med interviews med børn fremgår det, at store børn meget sent bliver informeret om, at de skal rejse væk fra byen i forbindelse med deres anbringelse.

»To dage før afrejsen fik jeg at vide, at jeg skulle rejse. Min mor fortalte mig ikke, at der blev arbejdet på det. Først da jeg var til samtale på kommunen, fik jeg det at vide. Det var en eller to dage før, jeg skulle rejse«

Det fortæller en 14 årig pige i forbindelse med en anbringelse i rapporten "Et menneske er et menneske, lige meget hvor lille det er".

Men flere sagsbehandlere er bevidste om, at det har konsekvenser for barnet, når de ikke inddrager dem.

- Sagsbehandlerne kommer til at mangle fornemmelse for barnets trivsel, og det har betydning for opfølgning på de tiltag, der sættes i værk.

Det har nemlig betydning om foranstaltningerne er sat i værk på grundlag af indsendte rapporter og skemaer eller om på baggrund af en snak med barnet.

Ro

Netop den direkte kontakt med barnet kan få positive konsekvenser i forbindelse med anbringelsen, hvis samtalen slutter med et accept fra barnet.

- Det gør, at barnet har ro og kan koncentrere sig om skole og fritid, og at det kan se plejefamilien eller institutionen som et "hjem". Det giver stabilitet i barnets situation. Hvis barnet ikke accepterer anbringelsen, kan det have betydning for om barnet accepterer de regler, der er på anbringelsesstedet, og om der bliver konflikter eller andre problemer for eksempel i også i skolen.

Den løbende inddragelse af barnet - også mens det er anbragt - kan betyde alverden for barnets videre liv.

- Flere peger også på, at det har betydning for, hvordan børnene klarer sig, når de bliver større, og at det er vigtigt, at der løbende er en dialog med de større børn og unge om, hvad de har tænkt sig med fremtiden, med uddannelse og hvad der skal ske efter hjemgivelsen.

Meeqqat tusaaju- maneqanngitsut

Meerarpassuit siunissami atugassaat aaqqissuunneqartarput, meeraq oqaloqatiginagu imaluunniit takunagu.

Inatsisit malillugit meeraq qulinik ukioqalersimappat, isumaginniffimmi suliamut periarfissaatillugu ilanngunneqartassaaq. Inatsisimiit piviusunngortitsineq pillugu nalunaarusiami ersepoq, tamanna illoqarfiit ilaanni atugaanngitsaq.

- Computerip tunuani allaffinni piffissarujussuaq ator-
tarpara. Ilaanni meeqqat pappilissami atitut inissittarput
– taakku pillugit atuartarpunga allaaserisaqarlungal-
lu. Inuunerat tamaat ilisimavara takusimanngisaannarlugil-
li. Angajoqqaavi naapittarpakka pappiliarpassuillu
atuartarlugit. Illoqarfimmi allami najugallit – takunng-
isaannarpakka, isumaginniffimmi sulisoq MIO'mut
oqaluttuarpoq.

Pisuni sakkortuuni meeqqat ilanngunnissaat isumagin-
niffinni sulisut ernumagisarpaat, meeqqat illersorumal-
lugit. Ilaqutariinnili pissutsit meeqqat nalunngilluinnar-
paat, qanorluunniit tujorminartigaluarpata atugarivaat.

Meeqqat ersinngitsut

Meeqqanik apersuilluni nalunaarusiami atuarneqarsin-
naavoq, meeqqat anginerit ilaatigut illoqarfimmut
allamut inissinneqarnisartik pillugu aatsaat aallalersut
ilisimatinneqartarput.

»Aallarnissara ullut marluk sioqqullugu ilisimatinneqar-
punga. Anaanama oqaluttuutinnigilaanga – taamatut
pilarsaaruteqartoq. Kommuni oqaloteqarama aatsaat
ilisimatinneqarpunga. Aallarfiisara ullumik ataatsimik
marlunnilluunniit sioqqullugu«

Niviarsiaaraq 14-ininik ukiulik angerlarsimaffiup avataa-
nut inissinneqarnini pillugu taama oqaluttuarpoq, mio'p

nalunaarusiaani "Inuk inuuvoq, qanorluunniit mikitigi-
galuaruni"

Isumaginniffinni sulisorpassuit ilisimavaat, meeqqat
sulianut atatillugu oqaloqatigineqartannginnerat,
meeqqamut kingunerlutsitsisartoq.

- Meeqqat ilorrisimaarnerannut atatillugu peqataatin-
neqartannginnerat sunniinerluttarpoq, isumaginniffimmi
sulisut ilisimavaat.

Meeqqamut atatillugu periusissat nalunaarusiat immer-
sugassallu tunngavigalugit nassaarineqartut pitsaaner-
ulersinnaapput, meeraq oqaloqatigalugu.

Toqqisineq

Inissiinissaq pillugu meeraq toqqaannartumik at-
taveqarfialugu akuersaarpat, inissiinermi pisussat
ajunngitsumik kinguneqarsinnaasut, isumaginniffimmit
nassuerutigineqarput.

Ilaqutariinnut imaluunniit paaqqinnittarfirmut inissif-
figisassamut, meeqqap akuersaarnera tunngavigineq-
arpat, atuarfimmi sunngiffimmilu suliassanik meeraq
toqqissisimanerusumik sulisinnaalertarpoq. Meeqqap
pisussat akuersaarsimanngippagit, tamanna inissiffimmi
malittarisassanik maleruaanermut sunniinerlussaaq, il-
aqutariinni paaqqinniffimiluunniit aaqqiagiinngissutinik
soralisinnaavoq, atuarnermut kingunerluttumik.

Meeqqap inuuneranut aammalu inersimasunngorluni
inuuneranut kingunerlussinnaavoq, meeraq ilanngun-
nagu aalajangiisoqarpat, aamma inissiffimmiitsiilluni
toqqaannartumik malinnaaffigineqanngippat.

- Arlaqartut tikkuarpaat, meeqqat inuusuttullu oqaloqati-
galugit pingaaruteqartoq, soorlu siunissami pisussat,
ilinniarumasat angerlarnermilu pisussat pillugit takorlu-
ugaat ilusilersoqataafigalugit.

Atornerluineq qaangerniarlugu katsorsaaneq aamma meeqqanut

Aanngajaarniutini katsorsaaneq inersimasunut amigarpoq. Aamma meeqqanik inuusuttunillu 12-inik ukiullit tikillugit katsorsaasinnaaneq amigaataasoq, Meeqqat Oqaaseqartartuata nalunaarusiaani, "Inatsisimiit piviusunngortitsinermut" erserpoq.

Ilaqutariippasuit atornerluisuullutik inuusut, isumaginniffinni sulisut ikiorserumallugit periarfissanik amigaateqarput. Tamanna erserpoq, "Inatsisimiit piviusunngortitsinermut" qulequtserlugu, MIOp misissuinerani - isumaginniffinni sulisunik pisortanillu oqaloqateqarneq tunngavigalugu.

- Isumaginniffinni sulisut eqqartorpaat, ilaqutariippasuit ajornartorsiulerneranni imigassaq tunngaviusartuq. Taamaakkaluartoq atornerluineq qaangerniarlugu neqeroorutissanik amigaateqarneq atuuppoq. Ingammik sinerissami illoqarfimmi najukkami periarfissat amigagaat.

- Meeqqat inuusuttullu ammut 12-inik ukiullit tikillugit aanngaarutini atornerluisut katsorsartinnissaanut periarfissaqanngilaq. Tassami inersimasunik katsorsaaneq taamaallaat ullutsinni atuuppoq, meeqqat inuusuttullu ikiorserniarlugit periarfissanik ujartuineq atuuttoq, nalunaarusiami erserpoq.

Atuanngitsoortarnerit

Isumaginninnikkut ajornartorsiutit "Ilinniartitsisumi" allaaserinerani erserpoq, meeqqat atornerluisut ilinniartitsisunit naapinneqartartut. Tassami ilaqutariit iluanni atugaavoq, meeqqanik angisuunik imeqateqartarneq.

Allaaserisat ilaanni, niviarsiaaraq angisooq ilanngunneqarpoq, anaanamini imeqateqartartoq, angutinillu utoqqaanerusunik atoqateqartartoq, pasinarsinnaalluni.

Illoqarfiit ilaanni meeqqat inuusuttullu sakkortuumik ajornartorsiuteqartut atornerluisullu naapitassaapput. Meeqqat angisuut ilaat angajoqqaarsianiit angajoqqaar-

sianut ingerlaartarput, aqunniarneri ajornartorsiutigineqarmata. Inuusuttut imerlutillu atuanngitsoortatut ilisimaneqarpoq.

- Ataatsimoorranerminni aamma atoqatigiinnikkut atornerluisartut ilisimaneqarpoq, ilaatigut nalunaarusiami allassimavoq.

Inuusuttut taamatut inissisimasut ikiorserniarlugit periarfissat amigaataapput, tamannalu nukerunermik kinguneqartarpoq, inuusuttuaqqat amerlaqisut ikiortari-aqartunut atatillugu.

Ittoqqortoormiuni isumaginninnikkut suliffissaqarnerullu tungaatigut inissisimaneq pillugu 2011-imi nalunaarusiami erserpoq, illoqarfimmi tassani imigassamik atornerluineq annertoqisoq, taamaakkaluartoq katsorsaaneq ukiuni arlalinni ingerlanneqarsimanngitsoq.

Ukiualuit matuma siorna inatsisartut tassani illoqarfimmi imigassamik atuineq annertuumik sammivaat. Suleqatigiissitat akiuunnissamut siunnersuuteqartussat arlaqartut pilersinneqarput, taamaakkaluartoq, nikitoqarsimanngilaq, ullumikkut katsorsaannissamut periarfissaqanngitsoq erseramat.

Meeqqat atornerluisut

Nalunaarusiami "Inatsimmiit piviusunngortitsineq" erserpoq, ilaqutariinni isumaginninnikkut nakkaattoornermi sutigut tamatigut atornerluineq tunngaviusartuq.

- Ilaqutariit angajoqqaallu ajornartorsiutaat atornerluinernik assigiinngitsunik tunngaveqartut katsorsaalluni ikiorsernissaanut periarfissat amigagaat.

- Taamaattumik meeqqat ilaqutariit qimallugit inissinneqartarput, ilaqutariit tamakkiisut ajornartorsiutaat qaangerniarlugit ikiorsiissuteqanngimmat, soorlu atornerluinerit imaluunniit eqqarsartaatsikkut nappaatillit katsorsarfissaqartanngimmata, nalunaarusiami ilaatigut allassimavoq.

Sinerissami najugaqarfiit ilaanni ilaqutariinnut centeraqarpoq, ilaqutariillu siunnersornissaminnik pisari-aqartitissut amerlangaarmata, utaqqisut 70-usiupput.

Misbrugsbehandling også til børn

Misbrugsbehandling til voksne er mangelfuld. Men også børn helt ned til 12 års alderen har brug for misbrugsbehandling, viser Børnetalsmandens undersøgelse af "Lov til praksis".

Rigtig mange familier lever med misbrug, som sagsbehandlere i de fleste tilfælde ikke har handlemuligheder for. Det viser Børnetalsmandens undersøgelse og interviews med sagsbehandlere og lederne af socialforvaltningerne i kommunerne i rapporten "Lov til praksis"

- Rigtigt mange af sagsbehandlere taler om misbrug, som den væsentligste årsag til problemerne i familierne, men det er også et område, hvor der i høj grad mangler handlemuligheder. Især byerne på kysten efterlyser bedre handlemuligheder for misbrugsbehandling lokalt.
- Der peges af flere sagsbehandlere også på behov for misbrugsbehandling til børn og unge helt ned til 12 år. I dag er der kun tilbud om misbrugsbehandling til voksne, står der blandt andet i forbindelse med efterlysning af handlemuligheder for børn og unge, der har det svært.

Pjækker

I forbindelse med temaet i Ilinniartitsisoq om de sociale forholds indflydelse på folkeskolen i Ilinniartitsisoq sidste efterår, møder lærerne også misbrug hos børn. Det er ikke helt ualmindeligt, at de store børn i misbrugsfamilier drikker med deres forældre.

Der var et eksempel på en pige, som drak med sin mor og havde seksuelt forhold til langt ældre mænd.

I nogle byer er der grupper af unge med massive sociale problemer og misbrug. De flakker rundt mellem pleje-

familier, fordi familierne ikke kan magte dem. De unge pjækker og drikker.

- Der sker seksuelle overgreb i gruppen, står der blandt andet.

Det er igen manglende handlemuligheder i forhold til den gruppe, der gør, at sagsbehandlere er magtesløse i forhold til at hjælpe denne gruppe store børn.

I en analyse fra 2011 af den sociale og beskæftigelsesmæssige situation i Iltoqqortoormiit i Kommuneqarfik Sermersooq, stod der blandt andet, at selv om misbruget er et stort problem i den lille by, havde der ikke været misbrugsbehandling i flere år.

Det er på trods af, at landstinget for nogle år siden fik sat fokus på alkoholmisbruget i den pågældende by. Der blev nedsat arbejdsgrupper og bevilget penge til forebyggende behandling.

Misbrugsbørn

Det fremgår af rapporten "Fra lov til praksis", at en af de altoverskyggende årsager til sociale problemer i familierne er misbrug af enhver art.

- Interviewene belyser manglende muligheder for at behandle familien og forældrenes problemer – herunder misbrugsproblemer.

- Konsekvensen er lige nu, at børn anbringes tidligt i forløbet, fordi der ikke er tilbud, som kan rumme at arbejde med familiernes samlede problemer, herunder misbrugsproblemer og psykiske problemer, står der blandt andet i rapporten.

Der er oprettet familiecentre nogle steder på kysten. Men behovet for hjælp til familierne er så stort, at der er 70 på venteliste på et enkelt af centrene.

Et sort hul mellem lov og praksis

Børnetalsmand Aja Chemnitz Larsen siger diplomatisk, at hun ikke vil banke nogen i hovedet i forbindelse undersøgelsen "Fra lov til praksis"

- Jeg har med MIO's undersøgelse ønsket at sætte fokus på og afdække, hvordan vilkårene for sagsbehandlingen påvirker kvaliteten af sagsarbejdet med udsatte børn. Målet har ikke været, at banke nogen oven i hovedet, men at komme med konstruktive forslag til at skaffe bedre forhold for de sagsbehandlere, som arbejder med børnesager, så de bliver i stand til bedre at hjælpe de børn, som har behov for hjælp.

Hendes undersøgelse viser med tydelighed, at politikernes flotte love slet ikke holder til den virkelighed, som mange sagsbehandlere, pædagoger, skolelærere, politifolk og læger arbejder i - hver dag.

Kommunalbestyrelser

Børnetalsmanden understreger, at ansvaret for praksis ikke udelukkende skal placeres hos sagsbehandlerne. - Jeg synes, det er bekymrende, at det for nogle kommuner har været svært / umuligt at redegøre for både

sagstal, prioritering og praksis i forhold til de spørgsmål, MIO har bedt om redegørelser for.

- Hvis det skal lykkes at bedre vilkårene for de mest udsatte børn, så kræver det politisk vilje, ressourcer og faglighed, samt en plan for hvordan vilkårene for sagsarbejdet kan bedres, står der blandt andet i hendes afsluttende bemærkninger.

Børnetalsmanden anbefaler blandt andet, at kommunalbestyrelserne indenfor tre måneder laver deres egen undersøgelse på området og handler. Hun anbefaler også, at kommunerne går i dialog med socialrådgivernes forening, NIISIP om at få fastsat vejledende sagstal.

Det hænger sammen med, at der er stor forskel på officielle tal fra kommunerne og sagsbehandlerne over antallet af sager.

Foruden kompetanceløft og ansættelser af flere sagsbehandlere, anbefaler børnetalsmanden også, at der skal ses på handlemuligheder og arbejdes med at udvikle tilbud, der understøtter familierne og børnenes komplekse problemstillinger.

Inatsisip piviusunngortartullu akornanni qunneq

Meeqqat oqaaseqartartuat Aaja Chemnitz Larsen erseqqissaavoq, "inatsisimiit piviusumut" nalunaarusiaq sulisunik akisussaasunillu avoqqaarliutitut anaartaataangimmat.

- Mio'p misissuisitsinerani kissaatigisimavara, sammineqassasoq qulaajarneqarlunilu, meeqqat ikiortariallit sullinneqarnerisa pitsaassusaat qanoq sunnerneqartartoq, isumaginninnermi sullissinnermi atukkanit.
- Naveersillunga anaartaatitut nalunaarusiaq atorumasimangilara, kisianni pitsaanerpaanik sakkussanik pilersitsinissamut siunnersuuteqarnissaq siunertaraara, isumaginniffinni meeqqanik sullissisut atugaat pitsaanerulersikkumallugit, meeqqat ikiortariallit ajunnginnerusumik sullinneqarniassammata.

Misissuisitsinerata ersarissumik takutippaa, politikereit inatsisiliaat kusanartut, pissusiviusunut ilaatigut tutsinneqanngisaannartut, isumaginniffinni sulisut, perorsaasut, ilinniartitsisut, politiit nakorsallu ulluinnarni naapitaanut sulisut naammangimmata.

Kommunalbestyrelsit

Meeqqat oqaaseqartuata erseqqissarpaa, sulinerup ilusilersornera malittarisassiorneralu isumaginniffinni sulisunut tutsinneqarsinnaanngitsaq.

- Ernumanartutut nalilerpara, Miop nalunaarutininik kisaateqarnerani apeqqutit akineqartarsimangimmata,

isumaginniffinni sulisut tulleriiarinerlu pillugit paasisutissat piniarnerat ajornakusoorsimammat/pisinnaasimananilu.

- Meeqqat ikiortariallit atugaat pitsanngorsaaffigineqarnerat iluatsissappat, politikikkut piumassuseq, aningaasat, sulisoqarnikkullu pinsinnaaneq tunngaviusariaqarput, isumaginniffinni sullissineq pitsanngorsarumallugu sulinermi tunngavissat pilersaarusiornissaat pisariaqarpoq, ilaatigut oqaaseqartartup nalunaarusiaani allasimavoq.

Meeqqat oqaaseqartartuata inassutigaa, kommunalbestyrelset qaammatit pingasut ingerlaneranni misissuisitsissasut iliuuseqarlutillu. Aamma inassutigaa, kommunalbestyrelsit isumaginninnermi siunnersuisut peqatigiiffiat attaveqarfigineqassasoq, isumaginniffinni suliassat sag-it killilernissaat siunertaralugu.

Taamatut piumasaqaateqarnermut ilaatigut tunngaviovoq, kommunini pisortatigoortumik kisitsisit nassiu-neqartut isumaginniffinnilu sulisut nalunaarutaat assiginngimmata.

Isumaginniffimmi sulisut sulianut ilinniarluarsimanerusut amerlinissaasa saniatigut meeqqat oqaaseqartartuata inassutigaa, meeqqat inuusuttullu ikiorserniarneranni sakkussat misissorneqassasut, neqeroorutillu pioreersut ineriartortillugit, ilaqutariit meeqqallu inissiffiat artornartoq tunngavigalugu ajunnginnerpaamik ikorfartuinissaq anguniarlugu.

Oqaaseq ilanngutitsineq tusarneqigami

Oktobarimi Ilinniartitaanermut naalakkersuisoq, Nick Nielsen, meeqqat atuarfiata pitsanngorsarneqarnissaa pillugu siunissami suliniutissanik innersuussuteqarpoq: "Meeqqat atuarfiata atuartut tamaasa inissaqartissinnaasariaqarpai, atuartut ajornartorsiutillit ilanngullugit. Atuartunik ajornartorsiutillinnik ikiuinissarput pikkoriffigivalaarnikuunngilarput", Nick Nielsen KNR'mut oqarpoq.

Atuarfimmi atuartut immikkoortiterneqaratik specialklassenulluunniit agguataarneqaratik klasseminni ataatsimoorlutik pitsaanerumumik atuartinneqartarnissaat piumaneruaa. Tamakkerlutik klasseminni ilanngutitsinneqarlutik atuarnertik ingerlattariaqarpaat. Takorloorneqarsinnaavoq qanoq atuarfimmi tuaviupiluussalluta, atuartut sanngiinnerit qimagutitipallannissaat piinnarlugu, klasseqatigiit avataanut specialklassenut allanulluunniit immikkut ittunut inissititerisartugut. Taamaattoqanngilarli.

Atuartut tamakku atuaqatigiinnut nalinginnaasunut ilaatinneqartannginnerat tamatigut peqquteqavissunik peqquteqartarput. Peqqutit pingaarnersaraat siullertut atuartut taakku pitsaasumik alliatarnissaat ineriartornissaallu pillugu – tulleraalu atuarfimmi meeqqat allat eqqarsaatiginnerat pillugu.

Ilinniartitsisut akornanni meeqqat amerlanerpaat ataatsimoorlutik atuaqatigiinnissaat anguniarlugu annertoorujussuarmik suliniuteqartarput, meeqqalli ilaqartarput taamaattoqarnissaanut ajornartumik.

Qanoq iliorluni meeraq downs syndromimik nappaatilik ilanngutitsinneqarsinnaava, meearluunniit mikinermiit ajoqusernerpassuani peqqutigalugit meeraqatiminut naviarnarsinnaappat?

Klassep avataanut inissiisarnertit tamarmik pisarput, atuartoq klassemimi nalinginnaasumiiginnarnissaa annertuumik suliniutigerujussuarluarlugu ajornarluinnaraangat aatsaat, tassa annertuumik angajoqqaanik, socialforvaltningimik allanillu suleqateqarujussuaereennikkut – aammalu peqqissaartumik misissuereennikkut Pædagogisk Psykologisk Rådgivningimillu siunnersorneqareennikkut. Imaannangitsorujussuuvoq meeraq nalinginnaasumik atuartitsiviusumut ilanngutitsinnaanngikkutsigu. Tamanna peqqutigalugu (aammami taamaattussaavoq) taama angusaqarniarluni suliniuteqarneq ajornartorujussuuvoq.

Nick Nielsenip oqaatigisaa "Ilinniartitsisut atuartunik sanngiitsunik atuartitsinissaminut pikkorinnerusariaqarput" aammalu "Klassemi ilinniartitsisut marluk ilinniartitsisumit ataatsimit atuartitsinerat pitsaaneruvoq" isumaqatigilluarsinnaagaluarpaput. Taamaaliernerli atuartut ilarpassuisa unammillernerinut aqqutissaanngilaq.

Meeqqat ilarpassui innarluuteqarput taamaammallu pamersaanermik immikkorluinnaq ittumik pisariaqartitsilutik – ilinniartitsisulli tamakkununnga tulluurtumik naak ilinniarfissaat?

"Ukiorpassuarni nunatsinni immikkut ilinniarsimasunik ilinniartitsisussanik pilersitsisoqanngilaq, pisariaqarpormi, ilanngutitsinissamik ilanngutitsinnginnissamilluunniit siunnersuuteqartoqarnera apeqquaatinnagu, ullumikkut atuartunut eqqortumik inissiffissaaleqisatsinnut immikkulunnit atuarfimmi atuartunut (specialskole) tulluurtumik atuartitsisinnaasunik ilinniartitsisunngortitsisalnissaq. - Ingammik atuarfimmi ilanngutitsinissamik, klassemi ataatsimi tamakkerlutik atuartinneqartarnissaanik, piumasaqartoqarpat, imaanngitsoq ilinniartitsisut ilaannamininngui kisimik meeqqat innarluutillit, ordblindit allatulluunniit inooqatigiinnermut tunngasunik ajornartorsiutillit qanoq atuartinneqarnissaanik ilisimasaqassasut. Taamaammatt ilinniartitsisut tamakkununnga suliasanut suli annerusumik tulluarsarneqartariaqarput", meeqqat sinnerlugit oqaaseqartartoq Aaja Chemnitz Larsen Sermitsiami naliliivoq.

Meeqqat amerlasuut inooqatigiinnikkut ajornartorsiuteqarput ADHD'qarlutilluunniit, tamannalu peqqutigalugu atuaqatiminut sakkortuumik qisuariartarlutik, ajoqusersu-isarlutik persuttaasarlutillu.

Suliasanut oqimaatsunut tamakkununnga marlunnik ilinniartitsisoqarnissaaq aqqutissaava?

"Angajoqqaarpassuit ilaasa aamma akisussaaaffimminnik sumiginnaanerat misissuineri uani takuneqarsinnaavoq 'Børn i Grønland' SFI'miit (2008)-mi, tassa misissuinerup takutimmagu meeqqat pingajorarterutaat, tassa meeqqat 5000 misaat, pitsaanngitsumik alliatormata ajornartorsiutinillu assigiinngitsunik misigisaqartarlutik" meeqqat sinnerlugit oqaaseqartartoq Aaja Chemnitz Larsen Sermitsiami taama oqarpoq..

Tamakku ilinniartitsisut suliniarnerannut aporfissarpassuit qaangerniarlugit "ILANNGUTITSINERinnarmik"- oqarneq meeqqanik atuarfimmillu ataqqinninnginnermik takutitsineruvoq.

Jan Ellesgaard, Qeqertarsuaq

Nick Nielsen KNR'imi oktobarip 23.-ani issuarneqarpoq.
Aaja Chemnitz Larsen Sermitsiami oktobarip 25.-ani issuarneqarpoq.

Inklusion er ...

..... sådan et dejligt ord

I oktober var naalakkersuisoq for uddannelse, Nick Nielsen, ude med et bud på fremtidige indsatser for en bedre folkeskole:

”Folkeskolen skal kunne rumme alle elever også elever med problemer. Vi har ikke været dygtige nok til at rumme de elever, der er dårligt stillede”, sagde Nick Nielsen til KNR.

Han ser gerne, at skolen tager sig bedre af alle elever i én klasse i stedet for at lave opdelinger og specialklasser. Klasserne skal inkludere alle.

Man ser for sig, hvordan vi i skolen helt hovedløst eksporterer svage elever til specialklasser og andre foranstaltninger udenfor klassen, bare for at slippe af med dem. Men sådan er det jo ikke.

Når disse elever ikke er inkluderet i de almindelige klasser, er der jo altid gode grunde til det. Først og fremmest hensynet til disse elevers udvikling og trivsel – og i anden omgang hensynet til de andre børn på skolen.

Der gøres et kæmpearbejde blandt lærerne for at inkludere så mange børn som muligt, men der er tilfælde, hvor det ikke kan lade sig gøre.

Hvordan inkluderer man et barn med downs syndrom, eller et barn med så mange tidlige skader, at vedkommende er til fare for sine kammerater?

Enhver placering udenfor klassen sker kun efter et intensivt stykke arbejde for at holde eleven i normalundervisningen, et omfattende samarbejde med forældre, socialforvaltning og andre – og efter grundige undersøgelser og vurderinger fra Pædagogisk Psykologisk Rådgivning.

Det er ganske alvorligt for et barn, hvis vi ikke kan rumme det i normalundervisningen. Derfor er det også (og det skal det være) ganske svært at iværksætte sådanne foranstaltninger.

Når Nick Nielsen mener ”Lærerne skal blive bedre til også at kunne undervise de svage elever” og ”To lærere i en klasse giver bedre undervisning end én lærer” kunne vi ikke være mere enige.

Det er bare ikke svaret på de udfordringer, mange af disse elever må leve med.

Mange af børnene er ramt af handicaps, som kræver en helt særlige specialpædagogisk indsats – og hvor er den uddannelse, som klæder lærerne på til at yde den indsats?

”Grønland har længe ikke uddannet speciallærere, og der er et behov for, at læreruddannelsen, uanset forslaget om inklusion eller ej, tilpasses til også at kunne give de kommende lærere flere og bedre redskaber til at rumme de elever, som i dag enten er i en gråzone, eller som er i specialskole.

- Særligt, hvis man ønsker en inkluderende skole, som kan rumme alle elever i en klasse, er der behov for, at det ikke kun er en lille del af lærerne, som får viden om, hvordan man underviser og arbejder med børn med handicap, ordblindhed eller sociale udfordringer. Derfor skal lærerne i endnu højere grad klædes på til den opgave”, vurderer børnetalsmanden Aaja Chemnitz Larsen i Sermitsiaq.

En del af børnene er ramt af sociale problemer eller ADHD, som gør dem udadreagerende, forstyrrende og voldelige i forhold til de øvrige elever.

Er det tolærerordninger, der er svaret på disse børns udfordringer?

”Det manglende forældreansvar blandt en stor del af forældrene afspejles blandt andet også i undersøgelsen ‘Børn i Grønland’ fra SFI i (2008), som viste, at 1/3 af alle børn, svarende til cirka 5.000 børn, mistrives og oplever problemer af forskellig art” siger børnetalsmanden Aaja Chemnitz Larsen i Sermitsiaq.

Det forekommer ikke særligt respektfuldt, hverken overfor børnene eller overfor skolen, når svaret på de kolossale udfordringer, vi står overfor, bare lyder ”INKLUSION”.

Jan Ellesgaard, Qeqertarsuaq

Nick Nielsens er citeret fra KNR den 23.oktober.

Aaja Chemnitz Larsen er citeret fra Sermitsiaq den 25.oktober.

Om det at være lærer

I begyndelsen af oktober måned var vi sammen med vores nordiske kolleger samlet til et seminar for at drøfte det at være lærer, og om hvordan vi kan komme til at styrke det at være lærer. Der var en række oplægsholdere, blandt dem var også den islandske professor Hafdis Ingvarsdóttir, som vi tidligere havde haft et oplæg af til vores repræsentantskabsmøde for nogle år siden. Udover at oplægsholderne holdt oplæg, arbejdede vi deltagere i mindre grupper, der var sammensat på forskellig vis, hver gang vi skulle diskutere, de emner der havde været oplæg om.

Udover de indbudte oplægsholdere holdt nogle af formændene for de nordiske lærerorganisationer et kort oplæg om, hvad de mener er vigtigt for dem i udviklingen og styrkelsen af lærerrollen.

Stort set alle formænd mener, at den vigtigste grundpille for en god lærerrolle er en god læreruddannelse. Udover en god læreruddannelse skal vi løbende udvikle vores kompetencer både på det rent undervisningsfaglige niveau og ikke mindst også på den pædagogiske og didaktiske side, så vi har et sæt værktøjer, vi kan arbejde med i forskellige sammenhænge. Derudover skal vi som lærere også forholde os til den politiske situation, og skal kunne forholde os til alle politiske udmeldinger, der måtte komme. Disse er nogle af de udsagn, der blev udmeldt fra nogle af de andre nordiske lande.

Den ene af oplægsholderne Hafdis Ingvarsdóttir holdt en tale om "Læreren, skolen og den professionelle kapacitet". Hafdis hævder, at den nordiske skoles principper er: "Demokrati, ligeret, progressivitet og pragmatisme." For at lærerne skal kunne vokse i deres lærerrolle hævder Hafdis, at læreren skal have følgende rettigheder:

- Retten til at vokse i sin gerning
- Retten til at have lov til at være autonom - intellektuelt, kulturelt og personligt
- Retten til at operere på et politisk plan

Med hensyn til professionalismen, mener Hafdis, den har 3 principper:

- Lærere af høj kvalitet
- Stærk professionalisme
- Et dynamisk læringsmiljø

Dette er nogle af de udmeldinger, der kom under seminaret. Efter min mening skylder vi os selv som lærere i Grønland at diskutere vores rolle internt. For samme professor fremførte, at identitet er bevidstheden om, hvem man er og hvori ens professionalisme består, og at lærerens professionelle identitet er, hvordan en lærer definerer sig overfor sig selv og overfor andre. Mange har travlt med at definere os. Det er på tide, at vi selv begynder at definere os selv som lærerstand i vores samfund. Kun ved at snakke sammen og diskutere vores rolle, kan vi styrke os selv og hinanden.

Ilinniartitsisutut sulineq

Oktobarip aallartilaarnerani nunani avannarlerni ilinniartitsisoqativot katerisimaaqatigaavut isumasioqatigiinniarluta, oqaloqatigiissutigisallugu ilinniartitsisuuneq, kiisalu aamma ilinniartitsisutut sulinitta nukittorsaqatigiinnissaa eqqartoqatigiissutigisallugu. Arlalinnik saqqummiisoqarpoq, saqqummiisunullu ilaagujoq islandimiu professori Hafdis Ingvarsdóttir, taanna ukialuit matuma siornatigut Sinniisoqarfitsinnut oqalugiartinnikuuarpur, tamatta pissarsiffigisatsinnik. Saqqummiisoqareeraangat suleqatigiinni assigiinngitsuni tamatigut assigiinngianik katitigaasuni isumasioqatigiittarpugut, saqqummiisut saqqummiussaasut oqallisigalugit.

Saqqummiisussatut aggersarneqarsimasut saniatigut nunani avannarlerni ilinniartitsisut kattuffiini siulittaasut ilaat naatsunik saqqummiipput, ilinniartitsisutut sulinerminni suut pingaartinnerlugit kiisalu qanoq isilluni ilinniartitsisuunerup nukittorsarneqarsinnaanera pillugu.

Siulittaasut tamarmik pinngitsoqaratik pingaarnarpaatut isigivaat ilinniartitsisuulluassagaanni ilinniartitsisutut ilinniarluarsimanissaq. Ilinniartitsisutut ilinniarluarsimanitta saniatigut pingaartinneqarpoq atuartitsissutini atuartitsivigisartakkatsinni kiisalu pamersaanikkut atuartitseriaatsinillu piginnaasatigut ilinniaqqinnitsigut ineriartortuarnissarput, taamaasilluta pisuni assigiinngitsuni sakkussaqartuaannarsinnaaqqulluta. Ilinniartitsisututtaaq naalakkersuinikkut pisunut isummersortuartaasaagut, pisullu pillugit isummatsinnik saqqummiisinnaasassalluta. Ilaatigut tamakkuupput, nunani avannarlerni ilinniartitsisoqatitsinniit oqariartuutigineqartut.

Saqqummiisut ilaata, tassa Hafdis Ingvarsdóttirip qulequtaq ”Ilinniartitsisoq, atuarfik suliamullu piginnaasat” saqummpippai, Hafdisip oqaatigivaa nunani avannarlerni atuarfeqarnermut tunngaviit ukuusut: ”Tamat oqartussaaqataa nerat, naligiissuseq, qaffakkiartortitsineq atorsinnaasanillu ingerlatsineq.”

Ilinniartitsisutut ineriartuaassagaannili, taava makku pisinnaatifaaffiit ilinniartitsisup pigisariaqarpai, Hafdis malillugu:

- Suliffigisami alliaartorsinnaanissamut pisinnaatitaaffik
- Nammineq isuma malillugu qanoq iliorsinnaanermik pisinnaatitaaffik: eqqarsariaatsikkut, piorsarsimassutsikkut inuttullu
- Naalakkersuinikkut qanoq iliuuseqarsinnaatitaanermik pisinnaatitaaffik

Suliffigisami ilisimasaqassutsimut, Hafdis malillugu tunngaviit pingasuupput:

- Ilinniartitsisut qaffasissumik pitsaassusillit
- Suliffigisaq pillugu ilisimasaqarlarnissaq
- Silaannaq ilikkagaqarlarnissamut periarfissiilluartoq

Qulaani saqqummiunneqartut tassaapput isumasioqatigiinnermi oqaatigineqartut ilaannanngui. Isumaga malillugu uagut nunatsinni pisariaqarteqaarput ilinniartitsisutut inissisimanitta oqallisiginissaa. Ilisimatuuq pineqartup aammattaaq oqaatigaa, kinaassutsimik ilisimasarneq tassaammat immiut ilisimalluarneq aammattaaq suliffigisamik ilisimasaqarluarneq tassaniillunissaq kiisalu ilinniartitsisup suliaminut piginnaaneqarluaarput kinaassuserigaa, ilinniartitsisup immiut allanullu suussutsiminik nassuiaanera. Amerlaqaat suussutsitsinnik nassuiaaniarsarisut. Piffissanngorpoq uagut immiut ilinniartitsisutut inuiaqatitsitsinnut kinaassutsitsinnik nassuiaassilluta aallartinnissatsinnut. Taamaallaat oqaloqatigiinnitsigut isummersoqatigiinnitsigullu, immitsinnut kinaassuserput pillugu nukittorsarsinnaavugut.

Saaleeraq : Atuarfiup s

Saaleeraq Johansen Ilulissani Atuarfik Jørgen Brønlundimi Atuarfiup Siulersuisuini ilaasortaavog. Atuarfiup Siulersuisuini ilaasortap aallartusnaanini pissut-ingalugu tunuarneratigut Saaleeraq sinniisussatut siulliu-gami 2010-mi ilaasortanngorsimavog. Akissussaaaffik soqutigilluinnaramiuk pimoorullugu inger-lakkusullugu aalajangersimavog. Saaleeraq isumaqarpoq Atuarfik Jørgen Brønlundimi angajoqqaat meeqqamit atuarnernut malinnaalluartsut, soorunami ilaatigut pitsaanerusinnaagaluartumik.

Ataatsimiinnerit

Qaammammi sapaatip akunnerani siullermi mar-lunngornermi Siulersuisut ataatsimiittarput, ataatsimiin-nerullu aallartinnerani kingullermik ataatsimiinnermi imaqarniliaq tamatigut killiffissiorluni qimerloorneqaqqaar-tarluni.

Suliassanik pingaarutilinnik aalajangiiniartillutik Atuarfiup Siulersuisuini malittarisassat maleqqissaarlugit sukumi-ismumik sulisarpur. Qujanartumillu ataatsimiinnermi ilaasor-tat tamarmik tamatigut takkuttuaannarpur. Ataatsimiinneq matoqqasuutillugu atuartut sinniisaat (elevrâdi) peqataa-tinneqartarsimanngilaq, nipangiussisussaataaneq pis-sutigalugu.

Ukiuni kingullerni Atuarfik Jørgen Brønlundimi aqutsisut kalaaliinnanngornerisa kingunerivaat ataatsimiinnerit “kimeqarnerusumik” kalaallisuinnaq ingerlanneqartaler-mata. Siusinnerusukkut ataatsimik qallunaartaqarnertik pissutingalugu ataatsimiinneq qallunaatut ingerlattan-

simagamikku. Saaleeqqap oqarneratut: “Suna tamarmi eqaallivoq.”

Taamaattorli ataatsimiinnermi Kommunimit peqataaso-qartannginnera amigaatingalugu taarusupaa, tamannali ujartorpaat.

Atuarfimmi suliniutit ajunngitsut

Atuarfiup Siulersuisuinit sapinngisamiik angajoqqaat amerlasuut peqataatinnissaat imminnullu qaninnerulernis-saat pingaartinneqarpoq.

“Naalagarsuaasaarlutik” aalajagiinnginnissartik pin-gaartillugu klassit tamaasa angajoqqaanik marlunnik aallartitalerlugit aaqqissuussisimapput, sukkulluunniit naapissatillugit attavigineqarsinnaasunik. Klassimi ataatsimiissimappata, nereqatigiissimappata soorlu klassit arlalit taama ingerlareertut, allatulluunniit pisoqarsimappat taakkua aallartitat marluk imaqarniliortassatut piumaffigi-neqarsimapput.

Unnialumi aamma ataatsimiissimagunik, nereqatigiissim-agunilluunniit tullissaa qaqugu pissanersoq isumaqatigiis-sutigereertarsimagaat, pisup kingulliunnginnera qulakkeer-niarlugu.

Saaleeqqap klassimi ataatsimiinnermi angajoqqaatiminut kajumissaarutigisarsimavaa suulluunniit iliuutsit ajunngitsut isiginiarneroqqullugit, tamakkuummatami ingerlariaqqinnissamut kajumilersitsisartut.

Atuarfik namminerisamik eqaarsaartarfeqarpoq, taannalu timersoqatigiiffinnit attartorneqarsinnaasarluni, akiliutigi-neqartullu pinnguartaarfittaarnissamut toqqortorneqarput

Siulersuisuini ilaasortaq

Siunissami makku angorusuppai:

- Sinerissami atuarfeqarfinni allani aamma ajornartorsiutaasoq "qinngasaarisarneq" millisarniarlugu suliniuteqarneq. Siusinnerusukkut sukumiisumik millisarneqarnerani iluaqutaasoq maluginiarsimagamikku. Taamaattumik suliniutip ataavartunngornissaa angorusuppaat.
- Ataatsimiinnernut angajoqqaat sapinngisamik amerlanerpaat kajuminnerulersinneqarnissaat.
- Ataatsimiinnerni iliuutsinik pitsaasunik sunniinarnerunissaq, ass. sinilluarsimalluni atuariatortarnissaq, meeqqanik killiliineq il.il.
- Ilinniartitsisut familiebehandlingernissaat imaluunniit inuttut ineriartormik pikkorissartinneqartarnissaat angorusutaanut ilaavoq. Qularinnginnamiuk ilinniartitsisoq pissutsimigut pitsanngoriaateqarpat atuartunut pitsaasumik sunniuteqarumaartoq. Isumaqarporlu pikkorissarneq ilinniartitsisup akornutissarsiffiginavianngikkaa, akerlianilli ingerlariaqqinnisaminut iluaqutigisinnaagaa.

Qinigassanngorteqqippoq

Ilaatigut makku pingaarnertut qineqqusaarutingalugit:

- Qaasuitsup Kommunea atuarfimmud malinnaanerusari-aqartoq.
- Angajoqqaat atuarfillu suleqatigiinnerat qanilaartoq.
- Angajoqqaat atuarfimmud malinnaanngitsut kajumilersinnissaat.
- Angajoqqaanut malinnaalluarnut nersornaasiisarneq.
- Nerisassat peqqinnartut, imerlu peqqinnarmat suligamarsaaffigineqarnerunissaat.

qaammarsaaffigineqarnerunissaat.

- Taqussat peqqinnartut angajoqqaat pikkoriffiginerusari-aqarpaat.
- Atuartoq malinnaanngitsut angajoqqaat akisussaaffigaat.
- Atuarfiup eqqaa nuannersoq atuartut peqatingalugit aqqissuuneqarli.
- Ilinniartitsisut atuartunut qanilaartut.
- Ilinniartitsisut angajoqqaat suleqatigilluinnarlugit ajornartorsiummik qaagiiniartassasut.

Sisamanngorneq 31. oktobari 2013 Atuarfiup Siulersuisuini qinersisoqarmat Saaleeraq Johansen qinigaasunut pingasunut ilaavoq.

Qinigaanerani pilluaqqarput, sulilluarnissaanillu kissaallugu!

Paasissutissat allaaserisamut attuumassuteqartut takuneqarsinnaapput: www.lovgivning.gl

Atuarfimi atuarfiup siulersuisuini angajoqqaat ilaasortaattassaannik qinersineq pillugu Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr.9,12 april 2005-imeersoq.

Tekst/foto: Justus Kaspersen

Saaleeraq : Medlem

af Skolebestyrelsen

Saaleeraq Johansen er medlem af Atuarfik Jørgen Brøn-
lund's skolebestyrelse i Ilulissat.

Da én af skolebestyrelsens medlemmer måtte trække sig
på grund af, at vedkommende skulle rejse fra byen, kom
Saaleeraq ind som første suppleant i skolebestyrelsen i
2010.

Da han var meget interesseret i at tage ansvaret, beslut-
tede han sig til at tage arbejdet alvorligt.

Saaleeraq mener, at forældrene til de elever, der går i
Atuarfik Jørgen Brøn-
lund, følger godt med i deres børns
skolegang, selv om nogle naturligvis kunne gøre det
bedre.

Møder

Skolebestyrelsen holder altid dens møder den første tirsdag i måneden, og ved alle møderne starter bestyrelsen med at godkende det sidste mødereferat.

Når skolebestyrelsen skal til at tage alvorlige beslutninger, følger den altid meget nøje, hvad der står i reglerne. Heldigvis kommer alle medlemmerne til møderne hver gang. Når mødet er lukket, så er elevrådet ikke med på grund af tavshedspligten.

I de sidste år, hvor alle skolebestyrelsesmedlemmerne i Atuarfik Jørgen Brøn-
lund har været grønlandssprogede, så foregår møderne mere "kraftfuldt" på grønlandsk. Før foregik det på dansk, fordi der var et dansksproget medlem. Som Saaleeraq siger: "Alt er blevet mere fleksibelt."

Dog vil jeg nævne, at der mangler en repræsentant fra Kommunen til møderne, og det savnes af alle de øvrige medlemmer.

Gode aktivitetsplaner for skolen

Det er vigtigt for skolebestyrelsen, at så mange forældre som muligt er medbestemmende og kommer hinanden mere ved.

For ikke at være dem, der bestemmer ovenfra som diktatorer, så har skolebestyrelsen arrangeret det sådant, at der er to forældrerepræsentanter for hver klasse på skolen, som skolebestyrelsesmedlemmerne kan kontakte som forberedelse til møderne. Når der er klassemøder, og fællesspisninger, eller hvis der er sket et eller andet, der vedrører klassen, så ønsker skolebestyrelsen, at de to repræsentanter laver en referat om hændelsen. Og det forlyder, at når der har været klassemøde eller fællesaften med spisning, så aftaler man med det samme, hvornår der skal ske noget næste gang, for at sikre at tingene ikke går i stå.

Saaleeraq har flere gange opfordret sine medforældre til at prioritere at være opmærksom på de positive tiltag, der sker, da det giver fornyet lyst til at fortsætte med arbejdet. Skolen har sin egen gymnastiksal, som kan lejes ud til forskellige sportsforeninger, og lejeindtægterne spares sammen til en ny legeplads.

Saaleeraq har disse mål for fremtiden:

- At arbejde for at mindske "mobning" på skolen, som er et problem ligesom på andre skoler langs kysten. Saaleeraq har mærket, at det hjalp, da de tog alvorligt fat på at formindske mobningen tidligere. Derfor ønsker han, at arbejdet med det skal være løbende.
- At opfordre så mange forældre som muligt til at deltage i forældremøderne.
- At arbejde for at påvirke forældrene til at gøre noget mere positivt for deres børn, f.eks. at sørge for at børnene kommer i skole udhivende, at sætte grænser for deres børn osv.
- Ét af hans mål er, at lærerne går i familiebehandling, eller at de får mulighed for at gå i kursus i personlig udvikling. For han er sikker på, at når læreren får det personligt bedre, så vil det smitte af på eleverne. Og han mener, at et sådant kursus kun kunne forbedre læreren, og at det vil være en hjælp til selvudvikling.

Saaleeraq opstiller igen

Han fører valgkamp med bl.a. disse punkter, som de vigtigste:

- Qaasuitsup Kommune burde følge mere med i forholdene på skolen.
- Venligt samarbejde mellem skolen og forældrene.
- Arbejde med at opfordre forældrene til at følge bedre med skolen.
- Tildeling af priser til forældre, der følger godt med i skolens arbejde.
- Endnu mere oplysning om sund mad og vandets sundhed.
- Forældre burde være bedre til sundere madpakker.
- Det er forældrenes ansvar, hvis eleven ikke følger med i skolen.
- Gøre skolens område til et bedre sted sammen med eleverne.
- Venlige lærere for eleverne.
- At lærerne løser problemer i tæt samarbejde med forældrene.

Da der var valg til skolebestyrelset torsdag den 31. oktober 2013, blev Saaleeraq Johansen én af de 3 valgte. Vi siger tillykke med valget, og vi ønsker ham god arbejdslyst.

Nærmere oplysninger angående skolebestyrelsesvalg kan ses på: www.lovgivning.gl

Bekendtgørelse angående valg til Skolebestyrelset er fra Grønlands Hjemmestyre, nalunaarutaat nr.9,12. april 2005.

Ingen interesse for skolebestyrelser

Kommunernes landsforening, Kanukoka, konstaterer, at forældrene vælger sofaen i forbindelse med valget til forældrerepræsentanter i skolebestyrelserne.

- Vores forespørgsler til kommunerne viser, at der stadig er meget lille interesse for valgene på de enkelte skoler, siger seniorkonsulent Simon Lennert, Kanukoka.

Netop valgene til skolebestyrelserne giver hovedbrud i skolernes ledelser. Der er skoler, der må indkalde forældrene flere gange uden held.

Flere forældre er af kommunalbestyrelsen blevet udpeget til at sidde i skolebestyrelsen, nærmest med magt. Hvis et valg ikke kan gennemføres, er det kommunalbestyrelsens pligt at udpege forældrene til at sidde i skolebestyrelsen.

Det giver ikke grobund for et frugtbart samarbejde, når forældrene er blevet udpeget, fremfor at de bliver valgt blandt flere kandidater.

Usynlighed

Forældrene i skolebestyrelserne er ikke synlige i debatten om folkeskolen. De lever nærmest en anonym tilværelse i medierne. Kun under opstilling og valg til skolebestyrelser er nogle synlige netop på grund af forældrenes manglende interesse for skolebestyrelsen.

Under midtvejsevalueringen af Atuarfitsialak var der to forældrerepræsentanter med til konferencen. Ikke fordi konferencen lagde op til forældrenes evaluering af Atuarfitsialak. De to repræsentanter kom fra to byer i Kommuneqarfik Sermersooq.

Den ene kunne blot berette om, at det var svært at tackle forældrenes modstand mod Atuarfitsialak i forbindelse med indførelsen af den nye forordning.

Den anden havde været med til at igangsætte flere initiativer til at aktivere forældrene i børnenes skolegang i det daglige.

De to forældrerepræsentanter ønskede, at der blev etableret et fælles forum for forældrerepræsentanter, der har en form som "Skole og samfund" i Danmark.

Kurser

I forbindelse med Inerisaaviks referat fremgår det, at forældrene også ønskede kurser blandt forældrene: "Blandt problematikker vedrørende skolebestyrelsernes virke nævnes blandt andet behovet for kurser for nye skolebestyrelsesmedlemmer, viden om og afprøvning af pædagogik for skolebestyrelsesmedlemmer i by og bygger.

Kurserne kunne afholdes via telekonference eller lignende, og endelig nævnes behovet for en landsdækkende sammenslutning for skolebestyrelsesmedlemmer"

Forældrene ønskede blandt andet at bruge den landsdækkende sammenslutning for skolebestyrelsesmedlemmer, som for eksempel høringspart i lovgivning, der vedrører folkeskolen.

Netop sammenslutningen af forældrerepræsentanter kommer også som ønske fra flere politiske partier.

Men foreløbig vælger forældrene at holde lav profil i forbindelse med muligheden for at være med til at styre deres skole, og dermed muligheden for at komme med forslag til kommunalbestyrelsen.

Elna Egede, journalist

Atuarfinni siulersuisut soqutigineqanngillat

Kommunit kattuffiata Kanukokap kingumut ersersippaa, atuarfinni siulersuisuni qinersinermi angajoqqaat nalaasaarfimmi issiarusaarnissaq qineraat.

- Kommunini paasiniaanitta takutippaa, atuarfinni ataa-siakkaani siulersuisut soqutigineqarnerat killeqartoq. Taama oqarpoq, Kanukokami atuarfeqarnermut siunner-sorti, Simon Lennert.

Atuarfinni pisortat akornanni angajoqqaat sinniisussaan-nik qinersineq niaqorlutitsisarpoq. Tassami atuarfeqarpoq, angajoqqaanik arlaleriarluni qaaqquisunuk, itigartuartun-illu.

Atuarfinni siulersuisuni angajoqqaat issiasussat allatut ajornartumik kommunalbestyrelsimi toqqarneqartarput, ila immaqa piumanngikkaluartut "pinngitsaalisaasumik" inissinneqartarlutik.

Suleqatigiinnissamut pitsaasumut tunngavissatut oqaa-tigineqarsinnaanersut nalorninarsisarpoq, angajoqqaat qinigaasimanngippata.

Ersinngitsut

Atuarfeqarfik eqqartorneqartillugu angajoqqaat siuler-suisuni ersinngillat. Tusagassiuutini qanga angajoqqaat tusarfiginerpagut. Atuarfinni siulersuisuni qinigassanngor-titsinerit iluatsinngikkaangata angajoqqaat oqallinnermi malunnarsisarput, tassanilu angajoqqaat soqutigininngin-nerat tunngaviusarluni.

Atuarfitsialak kingullermik nalilersorneqarmat angajo-qqaat sinniisui marluk peqataatinneqarput. Imaanngitsoq atuarfitsialaap nalilersornissaanut angajoqqaat peqataa-tinneqarmata. Naamik, sinniisut taakku Kommuneqarfim-mi Sermersuuminganeersuupput. Aappaata oqaluttuar-aa, sinniisutut akiuminaatsissimallugu, atuarfitsialammut akerliuneq angajoqqaat akornanni atugaasoq, taamani ileqqoreqqusaq nutaag atuutilermat.

Meeqqat atuarnernut angajoqqaat akuunerulernissaat suliniutinik arlalinnik siulersuisut aallartitsisimaneq, ataat-simeersuarnermi najuuttup aappaata oqaluttuaraa.

Angajoqqaat sinniisuisa taakku kissaatigaat, angajoqqaat sinniisoqarfiannik pilersitsisoqassasoq, Danmarkimi "Skole og samfund" –itut ilusilimmik.

Pikkorissaanerit

Inerisaaviup ataatsimeersuarnermit naalisaanerani ers-erpoq, angajoqqaat aamma kissaatigigaat, angajoqqaat sinniisuisa pikkorissarneqartalernissaat:

"Atuarfimmi siulersuisuni ilaasortartaanut pikkorissaa-nissaq oqaatigineqarpoq, illoqarfinni nunaqarfinnilu perorsaanermik pædagogik-imik ilisimasaqarneq pis-ariaqartitsinerlu pillugit. Telekonference aqqutigalugu pikkorissaanerit ingerlanneqarsinnaapput, tamatumalu saniatigut kattuffimmik pilersitsinissaq aamma kissaatigi-neqarpoq."

Nuna tamakkerlugu atuarfiit peqatigiiffiini angajoqqaat sinniisaasa kattuffiat, angajoqqaat atorumavaat, atuar-feqarfimmut inatsisit nutaat pillugit tusarniaaffittut.

Angajoqqaat kattuffeqarnissaat partiinit arlalinnit qineq-qusaaarutigineqartartut ilagaat.

Tungaanut angajoqqaat tunuarsimaaqaat, atuarfeqarfik inuiaqatigiinni oqallisaatillugu, aamma atuarfinni siuler-suisuni ilaasortanngorsinnaaneq, atuarfimmi aqutsisunut kommunalbestyrelsemut siunnersuinissamut periarfis-saqartoq.

Elna Egede, journalist

Forældrevalg og opstilling under et cafémøde

Der mødte 50 op til opstilling og valg til skolebestyrelsen i Narsap Atuarfia

Det var den nye tilgang til valget i skolebestyrelsen, der fik forældrene op af sofaen i Narsaq.

- Vi valgte at holde et cafémøde i forsamlingshuset. Vi brugte børnene som trækplastre, fortæller skoleinspektør Niels Egede Høegh, Narsap Atuarfia.

Opstilling og valget til forældrebestyrelsen plejer at gå lige så trægt i Narsaq som på resten af skolerne på kysten. Der blev holdt fire møder sidste gang, der var valg til skolebestyrelsen.

- Det var på det grundlag, at vi lagde hovederne i blød. Hvis vi bare indkaldte forældrene til opstilling og valg til skolen, ville det gå lige så galt som sidste gang. Derfor besluttede vi at holde mødet i forsamlingshuset som et cafémøde, hvor vi også ville inddrage børnene.

Guitarspil

I det sidste år har skolen arrangeret guitarundervisning for nogle børn. Læreren og eleverne fik så til opgave at lave en koncert på en halv times tid, der skulle åbne cafémødet i forsamlingshuset.

- Eleverne var stolte af at vise deres kunnen, og det gav dem mod på med fornyet kraft at lære mere. De spillede i starten af mødet, hvor forældrene kunne gå rundt, og indsamle materiale om forældrepræsentanternes arbejde i skolebestyrelserne, og sætte sig i grupper ved de caféborde, vi havde sat op i forsamlingshuset. Det gav en god stemning allerede fra starten, fortæller han. Med til mødet var også kommunalbestyrelsens repræsen-

tant i udvalget for folkeskolen, som også kunne fortælle om vigtigheden af forældrenes engagement i skolen. Skoleinspektøren er meget stolt over, at der var 53 stemmer til valget til skolebestyrelsen.

- Der var godt 50 under mødet. Det gav en grundlag for en god debat på alle planer, siger han.

Toastmaster

Forældrene fik kaffe og småkager. Det er ikke fordi, der var en synderlig ekstra udgift ved at afholde mødet i forsamlingshuset. Skolen havde også lejet en regulær toastmaster udenfor forældrenes og skolens regi.

- Det lettede kommunikationen mellem forældrene, skolebestyrelsen, skolen og kommunens repræsentant. Vi kommunikerede mere på ligefod på denne måde, fordi vi ikke selv styrede debatten, erindrer Niels Egede Høegh.

Skolebestyrelsen er i hvertfald sikker på, at de fremtidige møder med forældrene, som skolebestyrelsen arrangerer, skal foregå som cafémøder. Både skolen og forældrene har fået en ny platform at tale sammen på.

Elna Egede, journalist

Et boost til forældrepræsentanterne

Det vellykkede valg af forældrepræsentanterne i Narsaq giver arbejdsiver, siger Marie Isbosethsen formanden for skolebestyrelsen i Narsap Atuarfia.

Formanden for skolebestyrelsen har en helt anden følelse, efter at der har været et godt møde i forbindelse med valget.

- Vi har et bredt mandat fra forældrene. Det giver en arbejdslyst, fordi vi ved, at vi har mange forældre bag os. Derfor anbefaler jeg, at vi arrangerer sådanne møder, når vi skal indkalde forældrene mindst to gange om året, siger hun.

De fremmødte forældre var for eksempel meget interesserede i skolens bygninger. Der er nemlig sket en rokadé af klasser i forbindelse med lukningen af skolebygninger, der havde for høj radonkoncentration.

- Vi har besluttet, at vi vil følge undervisningen i de klasser, der bliver nødt til at gå udenfor skolen for at få undervisning. Vi har set frem til, at der kan etableres nye skolebygninger. Lige nu ser det ikke ud til, at vi lige med det samme har udsigt til renoveringer, siger hun.

Hun glæder sig til, at forældrene aktivt går ind i spørgsmålet om renoveringen af folkeskolen i Narsaq.

- Når vi har så mange forældre bag os i arbejdet, giver det både en forpligtelse og vægt bag vore krav til politikerne, siger hun.

Angajoqqaanik qinersineq – katersortarfimmi Café-liorluni

Narsap atuarfiani qinersineq 53-init peqataaffigineqarpoq.

Atuarfimmi siulersuisunik qinersineq allatut aaqqissuunneqarmat, Narsami angajoqqaat aggiapput.

- Katesortarfimmi café-tut aaqqissuussinertut qinigassanngortitsineq qinersinerlu tunngavilerparput. Meeqqat aliikkusersuitillugit, Narsap atuarfiata pisortaa Niels Egede Høegh oqaluttuarpoq.

Qinigassanngortitsineq qinersinerlu sinerissami atuarfimisut oqimaatsigisumik ingerlasarpoq. Soorlu kingullermik qinersinnermut atatillugu sisamariarluni qaaqqusisoqarpoq.

- Tamanna tunngavigalugu periarfissanik ujarlerpugut. Angajoqqaat qinigassanngortsinnissat qinersinerlu taamatut iluseqassappat, kingullermisut ingerlanerliussa-soq naatsorsuutigaa. Taamaattumik aalajangerpugut, atuarfiup avataani ataatsimiinneq ingerlanniarlugu, katesortarfik café-tut ilusilerlugu meeqqanik nipilersortitsiner-mik ilallugu.

Guitarerpalaq

Ukiog kingulleq guitarermik atuartsineq atuarfimmi ingerlanneqarpoq. Meeqqat guitarertartut minutsit 30-it aliikkusersuissasut aalajangerneqarpoq, katersortarfiup matui ammannerannit pisussanngorlugu.

- Atuartut tulluusimaarput, ilikkakkaminnik takutitsigamik, assullu ulluinnarni atuarnerrannut iluaqutaalluni. Ataatsimi-inneq ammarmat nipilersorput, angajoqqaallu qaaqqusat atuarfiup siulersuisuini sulineq pillugu paasissutissanik

katersuerujoorput, atuartut ingiortiliullugit. Nerrivinni eqimattakkuutaarlutik oqallinnissamut periarfissaqarput, atorluarlugulu. Taamatullu aallartinneq assut iluarineqarpoq, oqallinnermullu ikummarisaalluni, atuarfiup pisortaa oqaluttuarpoq.

Kommunalbestyrelsenip aturfefarfimmut ataatsimiititaliami ilaasortaataa aamma peqataavoq, angajoqqaat suleqataanerata pingaassusianik oqalugiartuni.

Atuarfiup pisortaata tulluusimaarutigeqaa, atuarfimmu siulersuisuni qinersinnermi 53-it taaseqataammata.

- 50-it ataatsimiinnermi najuupput. Oqallinnermilu tamanna annertuumik iluaqutaavoq, oqarpoq.

Toastmaster

Angajoqqaat kaffisorlutillu kaagerartorput. Taamatut aaqqissuussineq imatorsuaq aningaasartuutaanngilaq. Atuarfiup ilaa radoni pillugu matoqqavoq, taamaattumik katersortarfimmiinnissaq pisariaqarluni.

Tamatumalu saniatigut angajoqqaat atuarfiullu avataanit ataatsimiinnermik aqutsisussamik akiliuteqarput.

- Angajoqqaat, atuarfiup siulersuisuisa, aturfefarfifiup kommunalbestyrelsillu aallartitaata akornanni oqallinneq taamaasilluni ingerlalluarpoq. Naligiilluta oqallippugut, avataaniit aqutsisoqaratta, Niels Egede Høegh pingaartut ilannguppaa.

Atuarfiup siulersuisuisa aalajangerpaat, siunissami angajoqqaanik ataatsimiititsinerit taamatut aaqqissuunneqartassasut. Aturfik ilinniartitsisullu taamaallutik oqalliffim-mik nutaamik nassaarput.

Elna Egede, journalist

Angajoqqaat sinniisui nukittuallapput

Iluatsittumik qinersisoqarlummat, Narsap Aturfiani siulersuisui sulerusussusermik tuneqarput, Narsap Aturfiani siulersuisut siulittaasua Marie Isboethsen oqarpoq.

Siulittaasooq alliaallatutut misigisimavoq, qinersineq peqataalluarfigineqarmat.

- Angajoqqaanik amerlanerusunit tunuliaqutaqalerpugut. Tamannalu sulerusussermik kinguneqarpoq, angajoqqaat piginnaatitsinerat siornatigornit sakkortuneruvoq, amerlanerusut summersueqataammata. Taamaattumik illoqarfinni allani najugalinnut inassutigiumavarput, aammalu uagut ukiup ingerlanerani atorniarparput, inatsisimmi malillugit pinngitsoorata ukiumut marloriarluta naapittartussaagatta, oqarpoq.

Angajoqqaat najuuttut atuarfiup illutaannik annertumik sammisaqarput. Tassami atuarfiup illutaasa ilaanni radonimik annertuallaartumik nassaarnerup kinguneranik, klassit arlaqartut matuneqarput. Atuartullu illunut amerlan-

erusunut siammartinneqarsimanerat ulluinnarni aporfisaqartoq ilisimaneqarpoq.

- Aalajangerpugut aturfefarfik klassini arlalinni angajoqqaat sinniisuinit malinnaaffigineqassasooq, tassami atuartsut-tigut piffinni sisamani atuartinneqartarput. Nutaanik illunik pilersitsinissaq nutarterinissarluni neriorsuutigineqarsimasooq alaatsinaattariaqarparput. Tamakku pilersaarutit sumut killinnersut ilisimanngilarput, oqarpoq.

Narsap aturfiaata nutarterneqarnissaanut atatillugu angajoqqaat akuunerulernissaat Marie Isboethsenip qilanaaraa.

- Sulinitinni angajoqqaat taama amerlatigisut tunuliaq-utarigatsigit, pisussaaffilerneqarput politikernut piumasaqarnissamut, oqarpoq.

Kikki Olsen

Mange unge vil Kalaallit Røde Kors

Kalaallit Røde Korsiat har fået midler af Villumfonden til at etablere et korps af unge frivillige til et unge til unge projekt. Senere har Kalaallit Røde Korsiat planer om at sprede det til andre uddannelsesbyer på kysten.

Vejret er gråt i gråt, da Ilinniartitsisoqs udsendte træder ind i græsrodsbevægelsernes nye bygning – i det gamle Oles Varehus i Nuuk, hvor fire friske unge mennesker byder indenfor med en tiltrængt kop kaffe.

De to unge stiltfærdige og lidt generte unge mænd er frivillige fra Ilisimatusarfik, mens de to unge kvinder er henholdsvis ungdomskonsulent og en frivillig fra Ungdommens Røde Kors i Danmark.

Kalaallit Røde Korsiat har nemlig fået midler til at samle unge frivillige til flere unge til unge projekter med opstart i de næste tre år. Villumfonden i Danmark har doneret over fem millioner kroner til projekterne. Det er på det grundlag, at de første 19 frivillige har fået kursus i frivilligt arbejde. Der skal nemlig etableres et såkaldt ungenetværk, Inua, i første omgang blandt andre helt unge bygdebørn, der fortsætter deres skolegang med base i skolehjemmet i Nuuk.

Foreløbig har de fire unge holdt møder på forskellige uddannelsesinstitutioner i Nuuk, for eksempel blandt GU eleverne, for at få dem aktiveret i et unge til unge arbejde.

Ensomhed

Ungdomskonsulent Elise Leth, Kalaallit Røde Korsiat fortæller, at telefonerne nærmest har glødet efter møderne på uddannelsesinstitutionerne. Der er mange unge, der vil være frivillige. Med på informationsmøderne deltog Johanne Braun - frivillig i Ungdommens Røde Kors med flere års erfaring fra Danmark - og to studerende fra Ilimmarfik i Nuuk. Det er Kikkik Olsen og Looqi Sigurdson.

- Vi er glade for, at der er så mange interesserede. Vi har planlagt nogle weekendkurser for de unge frivillige, siger Elise Leth.

Villumfonden har doneret godt 5,4 mio kroner til ungdommens Røde Kors.

Projektet støtter udvikling af en bæredygtig grønlandskejet ungdomsorganisation under Kalaallit Røde Korsiat (Grønlandsk Røde Kors) med tre lokalafdelinger og mindst 12 lokale klubber i mindre byer.

Målet er at få rekrutteret og trænet mindst 135 frivillige, der skal tage initiativer som:

- etablering af ungenetværk mellem grønlandske unge i Grønland og Danmark
- etablering af kommunikationsplatforme for Kalaallit Røde Kors' ungdomsfrivillige
- opstart af socialt værested (café) for grønlandske unge samt udvikling af konkrete aktivitetstilbud, bl.a. sport, musik, drama, lektiehjælp og kulturelle oplevelser

- et
akt
- et
nal
- et
sur

Akt
Un

være frivillige i Røde Korsiat

De unge glæder sig til at gå i gang med at arbejde med de helt unge mennesker fra skolehjemmet og Piorsaavik i Nuuk. Det er et projekt under kommunen for unge, der er faldet udenfor uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet.

- Jeg kommer selv fra en bygd. Jeg kender til ensomhed og isolation i forbindelse begivenheder, der sker i hjemmet, mens man er på skole.

- Da jeg gik i GU i Aasiaat døde min far pludselig af blodprop. Sorgen derefter var svær at håndtere alene. Jeg følte en ensomhed og isolation fra andre. Jeg følte, at jeg var helt alene og havde svært ved at sætte ord på min sorg. Det var svært at komme igennem, som et ungt menneske på et kollegium langt fra hjembygden.

- Det var derfor, jeg meldte mig som frivillig. Jeg har følt på min krop, hvor ensom man kan blive, når der sker noget uforudset derhjemme, siger Looqi Sigurdsen.

Uddannelsesbyer

Elise Leth siger, at i første omgang er det fritidsaktiviteter med de unge mennesker, der skal sættes på.

- Det kan for eksempel være, at de unge frivillige kan dyrke idræt, lave musik eller hjælpe de unge med at læse lektier. Målet er at børnene fra byggerne skal integreres i bylivet, da det kan være noget af en omvæltning at komme fra en bygd til Nuuk. Samtidig bliver de unge mennesker også rollemodeller for de helt unge, da de frivillige kommer fra GU og uddannelsesinstitutioner i Nuuk, siger hun.

Ungdomskonsulenten understreger, at projektet i Nuuk er en prøveballon.

- Når det her projekt fungerer, vil vi bruge vores erfaringer til at komme videre til Ilulissat og Aasiaat. Det er meningen, at vi med tiden vil forsøge at etablere et korps af frivillige unge til arbejdet i alle uddannelsesbyer på kysten, siger Elise Leth.

Foreløbig er der stor interesse for projektet blandt de uddannelsessøgende i Nuuk. 19 unge har nu gennemgået et kursus i frivilligt arbejde, og er parate til at arbejde med unge fra skolehjemmet og Piorsaavik.

Tekst og foto: Elna Egede, journalist

etablering af støtte- og uddannelses tilbud (lektiehjælp) til unge indsatte og sociale aktiviteter for børn af indsatte
etablering af ung til ung-offerrådgivning med henvisningssystemer for ofre for kriminalitet
etablering af sociale tilbud til unge gravide og opstart af pigeclub med socialt og sundhedsoplysende fokus.

aktiviteterne gennemføres i et tæt samarbejde mellem Kalaallit Røde Korsiat og Ungdommens Røde Kors i Danmark.

Elise Leth

Inuusuttorpassui Korsianni suleq

Inuusuttumiit inuusuttumut ikiuisussat suleqatigiiffiannik pilersinnissamut Kalaallit Røde Korsiat aningaasaateqarfimmit Villumfondimit aningaasanik ukiut pingasut atugassanik tapiiffiqineqarpoq. Nuummi misileraanerit naam-massippata, sinerissami illoqarfinnut allanut inuusuttumiit inuusuttumut sullissineq siamma-rneqassaaq.

Sila qaserluni isugutappoq, suliniaqatigiiffiit illuutitaavanut Nuummi Oles Varehusitoqqamut "Ilinniartitsisup" aallartitaa isermat, inuusut-tunnguanillu sisamanit kaffimik kissartumik sassaallerfigineqarluni. Nukappissat marluk ittuulaartut, Ilisimatusarfimmi atuartut, inuusut-toqatiminnik sunngiffimmi sullissinissamik piareersimasut issiapput, aamma najuupput niviarsissat marluk, Inuusuttunut siunnersorti aamma Danmarkimi inuusuttut Røde Korsiani tikeraartoq. Ukiuni pingasuni inuusuttunut atugassanik Kalaallit Røde Korsiat aningaasaateqarfimmit tapiiffiqineqarpoq. Danmarkimi Villumfondinip 5 mio. kronit sinneqartut suliniutinut tapiiffigivai. Tamanna tunngavi-galugu sunngiffimminni akissarsiaqaratik inuusuttoqatiminnik sullis-siomasut 19-it pikkorissarneqareerput. Pilersinniarneqarpoq, "Inu-usuttut nukittorsaqatigiit – Inua", siullermik Nuummi, nunaqarfimmiit meeqqat angisuut inussuttuaqqallu atuariarlutik skolehjemmeniittut ilaatigut sullinneqassapput. Inuusuttut sisamat Nuummi ilinniarkinna ataatsimiititsisaqattaarput, soorlu GU-ertut akornanni, inuusuttoqatinik nukittorsaqatigiinnis-samut qaaqqusillutik.

Kiserliorneq

Inuusuttunut siunnersorti Elise Leth, Kalaallit Røde Korsiat oqalut-tuarpoq, ataatsimiititsereernerup kingorna telefonit uninngitsut. Inuusuttorpassuit inuusuttoqatiminnik ikorfartuimapput. Ataatsimiisitsinnerni peqataapput, Elise Lethip saniatigut Johanne Braun, inuusuttuaraallunili inuusuttuaqqat akornanni Danmarkimi inuusuttut Røde Korsianni suleqatasoq, kiisalu Ilimmarfimmi ilin-niartut marluk. Tassalu Kikkik Olsen Looqi Sigurdsenilu. - Soqutiginnittut taama amerlatigisimammata nuannaarpunga. Weekendini arlariinni pikkorissaanissanut piareersimavugut, Elise Leth oqarpoq. Inuusuttut qilanaarput, skolehjemmemi Piorsaavimmilu inuusut-

Inuusuttut Røde Korsissaannut Villumfonden 5,4 millionini tapiivoq

Kalaallit Røde Korsiani pingasunik immikkoortortalimmi 12-inillu klubbilimmi inuusuttut imminut nam-massinnaasumik immikkoortortaqalernissaat suliniutip ikorfartorpaa.

Sunngiffimminni sulisussat 135-it pissarsiaralugillu sungiusarnissaat siunertaavoq, makkuninnga suliniuteqalernissaat anguniarlugu:

- Kalaallit Nunaanni Danmarkimi inuusuttut ikorfartoqatigiiffissaannik pilersitsineq
- Kalaallit Røde Korsiata inuusuttunik ikorfartoqatigiinnik pilersitsinissaanut attaveqarfissamik pilersitsinissaq
- Inuusuttut kalaallit naapittarfissaanik Cafémik pilersitsinissaq, suliniutinik timersornermik, nipiler-sornermik, isiginnaartitsinermik ilinniagassanik ikorfartuiffimmik allatigullu kulturikkut sammisassanik

t Kalaallit Røde qataajumapput

toqatiminnik ikorfartueqataanissamut. Piorsaavik tassaavoq, inuusuttunut ilinniaqqinngitsunut sivisuumillu suliffissaaleqisunut suliniaqatigiiffik, kommunimit ingerlanneqartoq.

Looqi Sigurdsen oqarpoq, nunaqarfimmiut illoqarfimmut pigaan-gamik tapersorsorneqarnissamik pisariaqartitsisartut.

- Uanga nunaqarfimmiuuvunga. Angerlarsimaffik qimallugu atuari-arluni, ilauttat akornanni arlaannik pisoqartillugu, kiserliornaqaaq, mattuttoormillu kinguneqarsinnaalluni. Asianni GU-Ilunga ataataga tassanngaannartumik toquvoq, aanaartoorluni. Ila taa-mani aliasunninni kiserlioqaanga, imminut mattullunga aliasutta-rpunga. Ilami kisimiivittut taamani misigisimavunga, aliasunnera oqaasertalersorsinnaanginnakku. Ila inuusuttuulluni artornaqaaq taamatut misigisaqarluni, angerlarsimaffimmiinnani kollegiamiilluni skolehjemmiilluniluunniit.

- Taamaattumik inuusuttoqatinnik sunngiffinni sullissinissannut nalunaarpunga, timinni maluginikuugakku, kiserliorneq qanoq issin-naasoq, Looqi Sigurdsen oqarpoq.

Ilinniartoqarfiit allat

Elise Leth oqarpoq, siullermik inuusuttut sunngiffiini sammisaqar-titsineq aallunneqassasoq.

- Imaassinnaavoq, inuami ikorfartuisut, inuusuttuaqqanik sunngif-fimmi timersornermik nipilersornermilluunniit isumagisaqassasut imaluunniit ilinniagassanik ikorfartuissasut. Siunertaavoq, nunaqar-fimmiut inuusuttuarartaat atuariatortartut illoqarfimmi inuunermut ilungersunanngitsumik ilanngunneqassasut. Tamatuma saniatigut inuusuttut inuusuttuaqqanut ilinniaqqinnissamut maligassiuisutut inississapput, tassami Inuami ikorfartuisut tamarmik ilinniartuupput, oqarpoq.

Inuusuttunut siunnersortip erseqqissarpaa, Nuummi pisut iluatsip-pata, illoqarfiit allat tullinnguutissasut.

- Aaqgissuussineq ingerlallualerpat, misilittakkavut tunngavigalugit, Ilulissani Asiannilu Inuamik pilersitsinissaq siunertaraarput. Siner-issami ilinniarfilinni tamani, inuusuttut nukittoqatigiit pilersikkumav-agut, Elise Leth oqarpoq.

Nuummi ilinniagallit sunngiffimminni akissarsiaqaratik suliu-masut amerlapput. Maannamut inuusuttut 19-it pikkorissareerput, taamaattumillu skolehjemmemimi najugallit inuusuttullu unittoorsi-masut ikorfartoqatigissallugit piareersimapput.

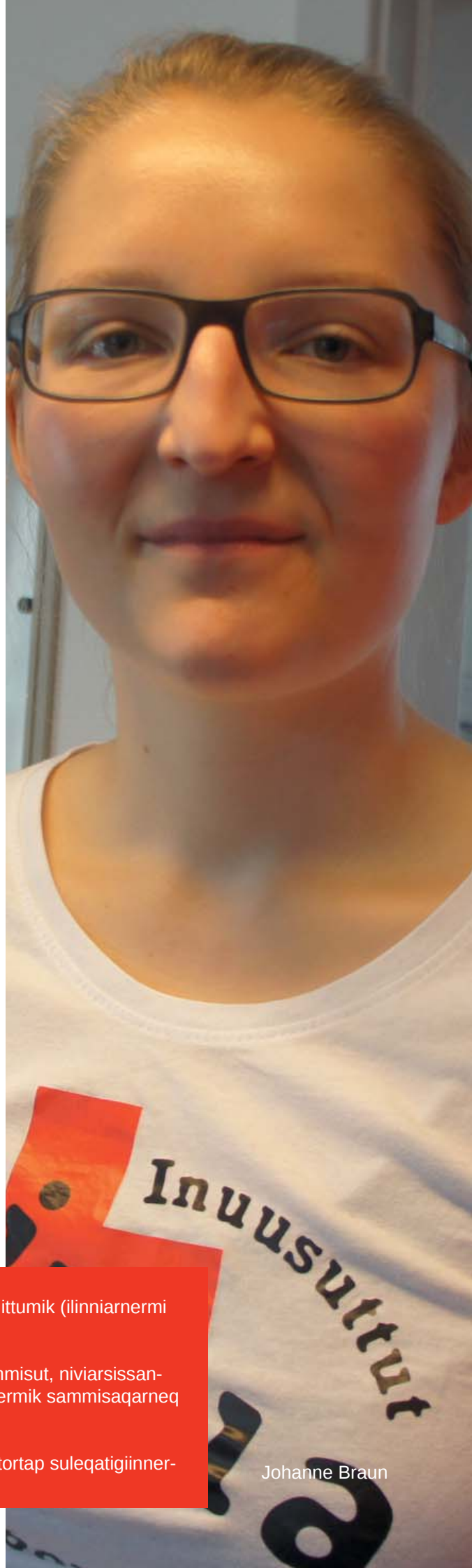
Tekst og foto: Elna Egede, journalist

inertiartortitsineq

- Inuusuttut isertitsisarfinniittut ikorfartornissaanut ilinniarnissamullu samminnittumik (ilinniarnermi ikorfartuineq) pilersitsineq
- Pinerlunnermi eqqugaasunik inuusuttunut siunnersuiffimmik pilersitsineq
- Isumaginninnermut sammivillit ikorfartuinerit niviarsissanut naartusunut sammisut, niviarsissan-ullu klubbimik pilersitsineq isumaginnikkut peqqinnissamullu paasissutissiinermik sammisaqarneq tunngavigalugu.

Kalaallit Røde Korsiaata Danmarkimilu Røde Korsiani inuusuttunut immikkoortortap suleqatigiinner-isigut suliniutit pilersinneqassapput.

Johanne Braun

Ukiortaami pilluarit!

Godt nytår!

www.imak.gl

